

А н о т а ц і ї

На основі письмових джерел та даних археології **М.Козловим** у статті «Християнізація Києва: факти проти міфів» проведена історична реконструкція подій, пов'язаних з християнізацією міста наприкінці X ст.

Ключові слова: християнство, язичницька громада, святилище, храм, поховання, городище.

На основе письменных источников и данных археологии **М. Козловым** в статье «Християнизация Киева: факты против мифов» проведена историческая реконструкция событий, связанных с христианизацией города в конце X ст.

Ключевые слова: христианство, языческая община, святилище, храм, погребение, городище.

On the basis of written sources and data of archeology istochesky reconstruction of the events connected to a hristianization of the city of Kiev at the end of the X-th Art. is carried out.

Keywords: Christianity, pagan community, sanctuary, temple, burial, ancient settlement.

Марія ЯРКІНА (Київ)

СИМВОЛ СВАСТИКИ ЯК КОНЦЕНТРАЦІЯ ЦІННОСТЕЙ: ПРИЧИНИ ІНВЕРСІЇ СИМВОЛУ

Актуальність і досліджуваність теми. В процесі дослідження трансформації та інверсії символів стає зрозуміло, що особливе значення для розуміння символу має аналітичний контекст соціокультурної аксіології, яка дозволяє виявити механізми формування цінностей за допомогою символіки. Так як символ є сферою функціонування несвідомого, сугестивно-емоційного впливу на людину, то він здатен втілювати ті цінності та здобутки, які ще не стали предметом логічного та раціонального знання. З точки зору історії свастика - це найбільш стародавній та широко розповсюджений із усіх графічних символів. Традиційно свастика мала "світле" смислове навантаження. Використання цього символу нацистами зробило її найбільш пізнаваним елементом XX ст. з репутацією прямо протилежною її стародавньому значенню. Про інверсію значення символу прямо говорить «Большая Советская Энциклопедия»: "Гітлер та німецькі фашисти зробили

свастику своєю емблемою. З того часу вона стала символом варварства та людиноненависництва, нерозривно пов'язаних з фашизмом".

Проте така категоричність притаманна лише радянським виданням, в той час, як в закордонних енциклопедіях зазвичай уточнюється, що свастика є релігійним символом для послідовників індуїзму, буддизму та ряду інших релігій. Свастика, як емпірично даний носій образу, що використовується в сучасній сфрагістиці, геральдиці та символіці наштовхується на стійку думку про небажаність присутності цього знаку. Парадокс в тому, що п'ятиконечна зірка, залита кров'ю десятків мільйонів жертв комунізму по всьому світу, майже ні в кого не викликає реакції такого відторження. Навіть в найбільш криваві дні більшовицької диктатури п'ятиконечна зірка не сходила з прапорів та рекламних проспектів.

Повертаючись до свастики, необхідно простежити її шлях як релігійного символу. Свастика - правильний рівносторонній хрест, кінці якого "зламани" під прямим кутом, що створює ілюзію обертання. Знак свастики, ймовірно, зображував сонячне колесо. В багатьох культурах його пов'язували з богами сонця чи неба, особливо в індоіранській традиції. Кінці свастики можуть бути загнуті як по годинниковій стрілці, так і проти. Свастика, із "закрученими" кінцями вліво – це буддійський символ нескінченного циклу існування. Іноді, доволі рідко, цей символ пов'язувався із чоловічим началом, а також був емблемою, яку використовував Карл I Великий (742-771). Свастику із кінцями загнутими вправо (яку використовували нацисти) у верхній Месопотамії пов'язували із жіночим породільним началом, її часто накресливали внизу живота великої семітської богині Іштар, яку в античній традиції ототожнювали з Артемідою (в Римській міфології із Діаною - сестрою Аполлона). В Китаї правостороння свастика - жіночий символ "їнь".

Символізм свастики, як знака життєвих сил, сонячної енергії та циклічного відродження, часто співпадав із символізмом Творця. Особливо це помітно в традиції джайнізму. Свастика зображувалася на стопі чи на грудях у Будди (нерухома серцевина Колеса Становлення). Вона була емблемою символом ведичних та індуїських богів (Агні, Брахми, Сурії, Вішну, Шиви, Ганеши), в Стародавній Греції - Зевса, Геліоса, Гери та Артеміди, в скандинавській культурі – Тора, верховного бога грому (його молот іноді зображувався у вигляді свастики з двома блискавками). Крилатий диск на свастиці був символом сонячної енергії в Єгипті та Вавилоні. Свастика знайшла широке використання в багатьох інших земних регіонах. Її наносили на священні об'єкти та на зброю, при цьому її значення могло бути найрізноманітнішим. Окрім притаманній свастиці енергії обертання, використовувалася й інша графічна символіка цього знаку: загнуті кінці створюють квадрат, який оточує статичний центр. В символіці північно-американських індіанців свастика була пов'язана зі священним числом чотири, чотирма богами вітрів, чотирма порами року; в Китаї - з чотирма сторонами світу, а також була символом числа 10 000. В масонській традиції її

використовували як символ, що захищає від зла та біди. Свастика також була секретним знаком гностиків і використовувалася замість хреста в християнській секті маніхеїв.

Як емблема "арійської" расової чистоти, свастика почала з'являтися перед Першою світовою війною. Вона була запроваджена членами антисемітських соціалістичних угруповань в Німеччині та Австрії. Гітлер, який чудово володів мистецтвом маніпуляції масовою свідомістю, використав притаманний цьому символу динамізм для потреб своєї партії і у серпні 1920 року розмістив свастику на національних стягах, присвоївши тим самим її силу "заклику". "Ефект був як від вибуху", - писав Гітлер пізніше у своїй книзі *"Mein Kampf"* ("Моя боротьба"). За свідченням Конрада Хайдена, біографа Адольфа Гітлера, символ свастики з'явився поруч із ним на першому його публічному виступі у 1921 році: "Новий червоний стяг, з чорною свастикою на білому диску був розгорнутий вперше. Ефект був настільки приголомшливий, що навіть сам Гітлер був приємно здивований. Свастика стала однією із найбільш дієвих містичних зброй Гітлера. Невідома сила виходила із цього загадкового знаку..." (Путь НСДАП: фюрер и его партия. – Конрад Хайден Эксмо, 2004. – С. 574). У 1923 році на з'їзді нацистів майбутній фюрер так пояснив значення партійного прапора: біле коло на червоному тлі - символ національної чистоти і сили, чорна свастика - заклик до безпощадної боротьби проти комуністів та євреїв. Вперше цей прапор був описаний Гітлером в його «Майн Кампф» у 1925 році.

Спираючись на сучасні дослідження, можна зі всією впевненістю сказати, що це заздалегідь суб'єктивне тлумачення. Історія свідчить на користь того, що в середньовіччі свастика ніколи не протиставлялася шестикінцевій зірці, як специфічно єврейському символу (символу іудаїзму). На мініатюрі до "Піснеспіву Святої Марії" Альфонсо Сабейського свастика зображена поруч із єврейським позичальником. До Другої світової війни свастична мозаїка прикрашала синагогу у Хартфорде (Коннектикут), синагогу Нахум в Капернаумі (II-III ст. до н. е.), в орнаментах якої чергуються п'яти та шестикінтні зірки, а також фігури, які нагадують свастику. Подібний же символ на своєму фамільному гербі зобразив Лютер, за реформами церкви якого стояв Меланхтон.

Існують різноманітні версії про мотивації використання свастики націонал-соціалістами, проте варто зупинитися на одній, яка може бути ключовою в дослідженні шляху трансформації цього символу: В австрійському містечку Ламбах існував бенедиктинський монастир. Його настоятелем був Теодор Хаген. В середині XIX сторіччя він досить довго подорожував по Близькому Сходу та Кавказу. Метою його подорожів був пошук езотеричних знань, що були втрачені в Європі. Хаген, повернувшись, привіз із собою велику кількість манускриптів. Їхній зміст лишався загадкою навіть для ченців. Відомо лише те, що незабаром настоятель віддав наказ місцевим майстрам виготовити для монастиря нові барельєфи. Основою

їхнього орнаменту стала свастика - стародавній язичницький символ коловороту обертання світу (Див.: Богдасаров Роман. Свастика: священний символ. – М., 2001). Цікавий збіг: в церковному хорі ламбахського монастиря співав худенький хлопчик, якого звали Адольф Гітлер. Після смерті Теодора Хагена в Ламбах навідався цистеріанський чернець Йорг Ланс фон Лібенфельс. Чомусь загадкові манускрипти Сходу братія надала йому без найменшого сумніву. Очевидці пригадували, що Лібенфельс декілька місяців перебував в монастирській бібліотеці, лише іноді виходячи за неї для прийняття скудної трапези. Він виглядав дуже збудженим і ні з ким не розмовляв, як людина, яка перебуває під впливом дивовижного відкриття.

Вивчення манускриптів підштовхнуло Лібенфельса до заснування таємного товариства. Воно отримало назву "Орден нового храму" (*Ordo Novi Templi*). Сам той факт, що християнин забажав "новий" храм, говорить само за себе. У 1947 році Йорт Лібенфельс писав, що саме він привів Гітлера до влади. Лібенфельс (Liebenfels), який був релігійним фанатиком, вважав себе батьком націонал-соціалізму. Він сам надав собі аристократичний титул "фон" заради підйому власного авторитету. Засновуючи таємний орден, Лібенфельс переслідував мету співдіяння "чистоти" расових підвалин, зокрема "арійської нації". У власному журналі "Остара", який був названий так на честь тевтонського бога краси, Лібенфельс відстоював концепцію расової чистоти. Незважаючи на те, що журнал виходив нерегулярно, загальний його тираж в Австрії та Германії досягав 100 тис. примірників.

Після сходження Гітлера в суспільне життя в двадцятих роках, Ланц намагався зарекомендувати себе як одного із ідеологічних попередників Адольфа Гітлера. У передмові до першого числа третьої серії "Остари" десь близько 1927 року він писав: «*Es sei daran erinnert, daß die 'Hakenkreuz-' und 'Faschistenbewegungen im Grunde genommen, nur Seitenentwicklungen der Ostara-Ideen sind.*» (Необхідно пам'ятати, що рух фашизму і свастики в основному є побічними розвитками "Остари").

Сторінки журналу Лібенфельса майоріли містичною символікою, що була запозичена із давньогерманської історії, в тому числі і свастикою. І дійсно, історія висвічує згадки про вісімнадцятирічного Гітлера, який вперше прибув у Відень у вересні 1907 року і був тут настільки вражений журналом цистеріанського ченця-відступника, що домігся приватної зустрічі із ним, щоб попросити собі декілька старих номерів, які він пропустив. Отримавши їх від Лібенфельса, Гітлер завзято розпочав пропаганду ідей з журналу перед публікою Віденських кафетеріїв. Численні із цих ідей пізніше знайшли своє відображення на сторінках гітлерівської "Майн кампф".

Щоб зрозуміти механізм трансформації свастики, нам необхідно на деякий час відступити від історії і повернутися до теорії природи символу. Саме слово "символ", як вже зазначалося, означає знак, тобто будь-який предмет, явище, вербальний чи пластичний образ, який має певний зміст, відмінний від його власного навантаження. В символі цим "іншим" значенням

є цінність. Значення будь-яких інших знаків стосується або речей і предметів реального світу, або ж явищ психічного чи духовного життя (поняття, уявлення, почуття тощо). Значення символів вказує на його значущість, цінність цих явищ як для окремої людини, так і для великих груп людей, людських спільнот, народів, держав, людства в цілому. (Nicholas Goodrick-Clarke. *Die okkulten Wurzeln des Nationalsozialismus*. – Graz, 1997. - S. 83).

Які ж цінності були закладені у свастику, що прикрасила стіни ламбахського монастиря? Адже в ті роки у свідомості західних європейців свастика не відігравала ані найменшої ролі. Як сталося так, що вона набула небувалої до того часу сили? Чому, як писав Ю Вороб'євський: «Концентрат сплячої енергії був розбуджений?» (Воробьевский Ю. Шаг змеи. – Яуза, 2005. – С. 704).

Якщо Лібенфельс подорожував країнами Близького Сходу, то джерело необхідно шукати саме там. В давньоіндійських текстах відрізняються чоловіча та жіноча свастики. Оскільки свастика містить в собі ідею руху у двох напрямках: за годинниковою стрілкою та проти, то подібно "інь-янь" - це дуалістичний знак: за годинниковою стрілкою він уособлює чоловічу енергію, а проти годинникової стрілки - жіночу. Свастика має етичну характеристику: рух по Сонцю - добро, проти Сонця - зло. Як сприятливий знак, він зображується у вигляді хреста із зігненими під кутом чи овальними (за годинниковою стрілкою) кінцями. Вона означає концентрацію, "закручення" енергій, утримання потоку фізичних сил із метою управління нижчими силами. Правостороння свастика сприймається як знак господарювання над матерією та управління енергіями. Лівостороння свастика, навпаки, означає "розкручування" фізичних та інстинктивних сил і створення перепон для проходження сил вищих. При цьому спрямуванні руху надається перевага механічній, земній стороні, винятковому прагненню до могутності матерії. Розташована проти годинникової стрілки свастика являє собою також символ чорної магії та негативних енергій. Рене Генон головне значення символу вбачає в ротарному аспекті - в обертанні навколо власного центру, а направлення обертання приписує проявам принципу амбівалентності символічного мислення. Цей один із найбільш архаїчних символів Рене Генон вважає таким, який належить до первісної традиції і вбачає в ньому одну з найбільш вражаючих форм "горизонтального хреста", "знак полюсу". Свастика уособлює динамічний аспект хреста; вона являє собою сонячний символ і зустрічається у багатьох народів ще з часів палеоліту" (Генон Рене. *Символи священної науки*. – М.: Беловодье, 2004. – С. 340).

В Китаї та Японії, куди свастика проникла з Індії, вона символізує процвітання, благополуччя, довголіття. Давні греки запозичили свастику від народів Малої Азії і назвали її "тетракселе" (чотирилапе, павук). Вони змінили її направленість на лівосторонню і закріпили за такою свастиккою погане значення - знаку зла, закінчення, смерті. Проте ж саме лівостороння, а не правостороння свастика ("хагенкрейц" - Hakenkreuz) стала символом

фашистської Німеччини. Тому інверсія не закорінена лише в графічному накресленні.

Для ясності необхідно уточнити, що підпадає під визначення "нацистської символіки", так як існує величезна кількість графічних варіантів свастики. Це визначення стосується лише свастики, яка стоїть на ребрі у 45° із кінцями, направленими в правий бік. Саме такий знак знаходився на державному стязі націонал-соціалістичної Німеччини з 1933 по 1945 рік, а також на емблемах громадянських та військових служб цієї країни. Бажано також називати його не "свастика", а *Hakenkreuz*. як поступали самі нацисти. Найбільш точні довідники проводять чітку різницю між *Hakenkreuz* ("нацистською свастикою") і традиційними видами свастики в Азії та Америці, які стоять на поверхні під кутом 90° (Див.:Багдасаров Роман. Свастика: священний символ. – М., 2001).

Основні традиції людства (індуїзм, буддизм, християнство, іслам та ін.) мають як правосторонню, так і лівосторонню свастику, які не оцінюються за категоріями "добро-зло", а сприймаються як дві сторони єдиного процесу. Так, руйнування не є для Східної метафізики "злом" в дуалістичному сприйнятті, а лише інша сторона творіння. Отже, мова не йде про графічну інверсію, бо дуалізм цього символу виявляється замкнений сам на собі. Інверсія ж його простежується в ідеологічній площині. Як ми пам'ятаємо, нацистів цікавив не буддизм, а первісна релігія бон, яка сповідувалася тибетцями ще задовго до приходу на ці землі вчення Будди. Бон є релігією анемічною, тобто заснованою на віруваннях у злих духів природи та пропонує способи боротьби з ними, або ж радше – способи їх «задобрення». Тибетці й до сьогодні побоюються магів та чаклунів бон та вірять, що ті володіють таємними окультними силами (зокрема, силою Вріл) та постійно перебувають у зносінах з потойбічним світом.

Священики бон використовували знак свастики (по-тибетськи "юн-друнг") як магичну зброю величезної сили. Це слово також використовується в якості титулу засновника релігії. Свастика, поява якої оповита таємницею, називається ще грецьким хрестом і символізує рух небесних тіл навколо Великої Ведмедиці. Визначеним можна вважати й те, що свастика символізує Сонце, що підтверджується фактом її використання в тих місцях, де був розповсюджений культ Сонця. В Індійській традиції знак свастики символізує народження вогню із перехрещених прутів арат. Знак свастики чітко проглядається на стародавніх предметах, знайдених в долині Інда. Саме індійсько-тибетська свастика стала раннім прототипом "несокрушимого орудія" (*ваджри*, по-тибетськи *дордже*). Слово "дордже" (алмаз, буквально "повелитель каменів") зазвичай перекладається як блискавка, і навіть зараз вона є найпоширеніший ритуальним предметом в Тибеті (Див.: Гуревич П.С. Нетрадиционные религии на Западе и восточные религиозные культы. – М., 1985). Зараз вже не є таємницею, що переважна більшість фашистської еліти з серйозністю ставилася до будь-якого роду язичницьких заклинань, пророцтв і

ворожінь. Та й сам Адольф Гітлер був містиком і прагнув відродити культ древньогерманського язичницького бога Вотана (Одіна). Нацисти шукали старовинні окультні «ключі» (символи, формули, мантри, заклинання тощо), що нібито дозволяли встановлювати контакти з «Чужими». Для «сеансів з богами» залучалися найдосвідченіші медіуми і контактери: Марія Отте та ін. Для чистоти результатів експерименти проводилися одночасно в «Туле» і «Вріл» незалежно один від одного. Особлива увага приділялася вивченню механізмів управління поведінкою людини. Інтенсивні дослідження у цій галузі проводилися в концтаборі неподалік від містичної цитаделі нацистів – замку Вевельсбург.

"Пошук духовної першотрадиції відносив дослідників зі «Спадщини предків» в ірреальну давнину «добіблейської доби». По частинках, зібраним на Сході і на Заході відновлювалися стародавні культури. Професура «Ананербе» у тиші своїх кабінетів наполегливо стукала у «небесні ворота», вслухаючись у шепіт невідомої безодні. Вона медитувала над вибитими на каміннях рунами, намагаючись вловити невловимі закляття давніх жерців. Здавалося, ще трохи і ледь вловимий шепіт донесе до них такі бажані слова і звуки, що зміцніють у горлах тисяч послідовників – істинних арійців, а потім... А потім увійдуть у резонанс з підсвідомістю мільйонної біомаси «добропорядних» європейців, вивільнивши колись загнаних у колективне підсвідоме демонів язичницького світу. Тоді розгублені «нулі», невдахи «суспільства споживання», яким уже так набридли католицькі та протестантські істини, отримають свою «одиницю»! І вона! Вона! Надасть усім їм відчуття ваги і значимості планетарного масштабу!" (Див.: Неоязычество на просторах Евразии. Под ред. Шнирельмана В.А. – М., 2001).

Трактування свастики як "незбореної зброї" цілком задовольняло потреби нацистів. Намагаючись за її допомогою підкорити матерію, отримати планетарну владу, Гітлер звичайно не міг обрати менш значущий символ знаряддям своєї волі. Йому був потрібен не просто символ, а символ, який має величезну енергетику, який означав би як руйнування (старих порядків), так і творення (нової імперії). Звичайно, не можна приписувати лише Гітлеру створення цілої ідеології. Ціле покоління до нього трудилося над побудовою фундаменту для його приходу, який був кульмінацією довготривалого процесу. Смолоскипові ходи, масовий екстаз і гарячкові промови "вождів", використання архаїчної символіки, зокрема свастики, свідчать про вторгнення сил, які набагато могутніші за людський розум. Усе це наївно з позицій здорового глузду, однак ці ідеї захопили мільйони людей.

В такий спосіб свастика набула свою темну інверсію. В даному випадку інверсія виступає не лише як контр-традиційне явище, а й як контр-людське. Із світлого сонячного символу, вона перетворилася на знаряддя боротьби, війни та смерті. Намагаючись підкорити весь світ, Гітлер обрав свастику концентратом своєї ненависті. Проходячи свій логічний шлях з первісних вірувань до релігії бон, з релігії бон до індуїзму та буддизму, свастика

трансформувалася, поступово набуваючи нових рис, вбираючи додаткові трактовки, адаптовані під новосформовані світобачення. Проте на цьому шляху символ цей несподівано був вилучений із ряду поступової трансформації і штучно включений до арсеналу містичної зброї Третього рейху. Зазнавши одноразову інверсію, свастиці доволі тяжко впевнити своїх глядачів, що колись вона мала інше, протилежне значення. В той час, як зарубіжна література, яка присвячена походженню та буттю і символічному значенню свастики, нараховує десятки монографій і сотні спеціальних статей, радянські автори раз-у-раз ухиляються від обговорення даного питання. В наукових археологічних, етнографічних, мистецтвознавчих та релігієзнавчих публікаціях свастика навіть не називається прямим іменем, а завуальовується під різними назвами: "хрест із зігненими кінцями", "гаммарний знак" та ін. Мабуть що свастика чи не єдиний символ, інверсія якого настільки вплинула на історію, енергетика якого змінила свій вектор на сто вісімдесят градусів без будь-якої можливості реабілітації.

Висновки. Свастика, як будь-який універсальний символ, не належить до якого-небудь одного синхронного зрізу культури: вона пронизує цей зріз по вертикалі, приходячи з минулого і потрапляючи в майбутнє. Пам'ять цього символу набагато древніша, ніж пам'ять його несимволічного оточення. Переходячи із одного пласту в інший, цей символ трансформується, набуває нових рис вбираючи певні нові значення. Символ активно корелює з культурним контекстом, трансформується під його впливом і сам його трансформує. Його інваріантна сутність реалізується в конкретних варіантах. Саме в цих змінах, яким піддається "вічний" зміст символу в даному культурному контексті, контекст цей найяскравіше виявляє свою змінюваність. Як вже відомо, свастика була знайдена на усіх населених регіонах та материках, причому її різноманітність і численність її видозмінень не заважала існуванню вихідних варіацій, що знаходилися далеко одна від одної в географічному просторі і часовій шкалі. Середній та Близький Схід, Центральна, Північна та Південна Європа, Середня Азія та Далекий Схід, обидві Америки, Полінезія та Африка - відтак насправді свастика є це планетарним символом. На відміну від примітивних знаків, які виникали незалежно один від одного в різних частинах світу і в різні епохи, свастику почали вважати першим символом, який свідомо передавався по ланцюгу традиції від людини до людини, від плем'я до плем'я, від народу до народу. Проте інверсія, яка спотворила цей стародавній символ перетворивши його в очах всього світу на знак смерті і жорстокості, мабуть назавжди наклала на нього негативний відбиток. Лише дванадцять років "тисячорічного" рейху (1933-1945) перекреслили тисячі років його існування як світлого солярного символу. Змінити це стало вкрай важко, бо доти, доки живе пам'ять про Другу світову війну, доти і символ цей буде нагадувати лише про страждання і смерть, про гітлерізм.

А н о т а ц і ї

У своїй статті "Символ свастики як концентрація цінностей: причина інверсії символу" М.О. Яркіна, звертаючись до дослідження історичних етапів формування універсальних символів, розкриває культурно-історичний шлях символу свастики, показує його трансформування та фіксує момент інверсії символу. Метою статті є висвітлення досить відомої, але в той же час загадкової історії стародавнього символу свастики. Автор ставить перед собою завдання визначити момент коли символ свастики отримує своє інвертоване значення і намагається зрозуміти причини цього явища. Особлива увага приділена автором цінностям, які здавна були закладені в цьому символі і прагне зрозуміти процес їхньої трансформації. Наголошується на невинуватості протиставлення нацистами свастики, як арійського символу, шестикутній зірці, як символу єврейського народу. Окремо акцентується на тому, що інверсія символу свастики виступає як суто контр-традиційне явище.

Ключові терміни: символ, цінність, релігія, язичництво, традиція, контр-традиція.

В своей статье "Символ свастики как концентрация ценностей: причина инверсии символа" М.А. Яркіна, обращаясь к исследованию этапов формирования универсальных символов, раскрывает культурно-исторический путь символа свастики, показывает его трансформации и фиксирует момент инверсии символа. Целью является освещение достаточно известной, но в то же время загадочной истории древнего символа свастики. Автор ставит перед собой задачу определить момент, когда символ свастики получает свое инвертированное значение и пытается понять причины этого явления. Особое внимание уделено ценностям, которые издавна были заложены в символе и пониманию процесса их трансформации. Отмечается неоправданность противопоставления нацистами свастики, как арийского символа, шестиконечной звезде, как символу еврейского народа. Отдельно акцентируется внимание на том, что в данном исследовании инверсия символа свастики выступает как сугубо контр-традиционное явление.

Ключовые слова: символ, ценность, религия, язычество, традиция, контр-традиция.

Article of M.A. Yarkina, "The Symbol of the swastika as the concentration values: cause inversion символу." is a part of the dissertation transformation and inversion of the universal characters in the cultural and historical context. The author of the article, referring to a study of the historical phases of the formation of the universal characters, investigates the historical path of the symbol of the swastika, its transformation and fixes a moment inversion character. The aim is to shed light enough known, but at the same time the history of the mysterious ancient symbol of the swastika. The author aims to define the moment when the

symbol of the swastika gets its inverse value and tries to understand the reasons of this phenomenon. Special attention is paid to the values that have been laid in the symbol and understand the process of their transformation. Is celebrated on the inefficiency opposition Nazi swastika as the Aryan symbol of a six-pointed star, as a symbol of the Jewish people. Separately, the emphasis is on the fact that in this study, the inversion of the symbol of the swastika appears as a purely counter-traditional phenomenon.

Key words: symbol, value, religion, paganism, tradition, counter-tradition.

Анатолій КОЛОДНИЙ (Київ)

ІВАН МУЗИЧКА В ЙОГО СЛУЖІННІ ЦЕРКВИ ТА УКРАЇНИ

Доктор богослов'я, отець-професор Іван Музичка. Як про нього, так і про багатьох подібних йому талановитих і вірних Україні науковців, письменників, митців, духовних осіб, які волею долі опинилися в еміграції, не так давно ми лише "знали", що вони в переважній більшості своїй, як "українські буржуазні націоналісти", є нібито злійшими ворогами свого народу. Проте перші зустрічі й розмови з ними вщент розвіюють ці версії комуністичної доби. З'являється відрізка до того, що писалося, і тих, хто писав, бажання повернути нашому народу духовні скарби цих, скажу образно, журавлів, ключ яких довго не повертав в самовіддано й палко любиму ними Україну. Я, автор статті, вже повернув Україні православного отця-богослова з Канади Степана Ярмуся, греко-католицького богослова із США Володимира Олексюка, греко-католицького отця-історика Церкви з Австралії Івана Шевців. Останньому присвятив навіть шестисотсторінкову монографію «Іван Шевців – життєпис українця-християнина». На черзі видрук вибраних творів фундаментального вже покійного богослова Івана Ортинського з Німеччини.

Але це не легко робилося мною. Самі вони вже якимось звикли, змирилися із станом незнаних в Україні, більше того, утвердилися в думці своєї малозначимості для неї, що навіть з якимсь небажанням, а то й неловкістю сприймають саму ідею духовного повернення на Батьківщину, боротьбі за свободу і незалежність якої віддали кращі роки свого життя. Вони ще не зовсім усвідомлюють те, що їх творчі здобутки, з одного боку, є невід'ємною складовою духовної культури українського народу, мають історичну значимість, а з другого – ще можуть прислужитися нашій країні в нинішні складні часи її духовного і національного відродження, боротьби за українську Україну, коли цьому всіляко протидіє неукраїнська влада.